

ნანა გონჯილაშვილი
ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი

სვეტი-ცხოვლის აღმართვის სახისმეტყველებისათვის

„წმინოს ცხოვრების“ რედაქციებში ზეგარდმო ნიშნებით აღბეჭდილი სასწაულები სახისმეტყველების უმთავრეს წანამძღვრებს ქმნიან. ამ მრავალსახეობიდან გამოვყოფთ „სვეტი-ცხოვლის“ „ადგილიდან შედრვისა“ და აღმართვის დაბრკოლებასთან დაკავშირებულ წმინოსა და „ათორმეტ“ დედათა ორ ხილვა-ჩვენებას. სვეტი-ცხოვლის „ვერ აღმართების“ შემდეგ წმინო და ათორმეტი დედანი რჩებიან მოკვეთილ სვეტთან და ლოცულობენ, რასაც მოჰყვა I ხილვა – შუალამისას „წარმოიქცეოდეს ორნი ესე მთანი, არმაზ და ზადენ, რეცა თუ ესრ თ ჩამოირღუეოდეს, და დაეყენნეს ორთავე წყალნი იგი. და მტკუარმან გარდმოხეთქა და წარჰქონდა საშინელად ქალაქი. და მიერ შეიქმნნეს მანი საშინელნი და საზარელნი ტყებისა და სივლტოლისანი. ეგრევე არაგ გარდამო და ციხესა ზემო თ და იქმნებოდეს საშინელნი გრგ ნვანი. და შეშინდეს დედანი იგი და ივლტოდეს...“ (ფ 139). იმდენად ცხადია მომხდარი, რომ სიდონიასა და დედებს შეეშინდათ და გაიქცნენ. მათ ნანახის ჭეშმარიტებაში ეჭვი არ ეპარებათ. მხოლოდ წმინოა სიმშვიდით „შეუძრავი“. იგი, დედათაგან განსხვავებით, სხვა სულიერ სიმაღლესაა ნაზიარები, ამიტომაც მან ღვთის სიტყვა – ხილვა-ზმანება – სულიერი ხედვით ამოიცნო და ამოიკითხა. წმინო ამშვიდებს დედებს: „ნუ გეშინინ, დანო ჩემო...“ (ფ 139). ახლადმოქცეულ დედათათვის საჭირო გახდა ნანახის განმარტება. და როგორც იესო თავის მოწაფეებს „გამოუთარგმანებს“ იგავთა შინაარსს, წმინო უფლის სიტყვას გააცხადებს შეშინებულ დედათა წინაშე, განუმარტავს, რომ რეარულად არაფერი შეცვლილა, „მთანი ჰგიან და წყალნი იგი მუნვე დიან“ (ფ 139). ხილვა-ჩვენების მიხედვით, მოციქული ქალისათვის არმაზ-ზადენის მთების რღვევა ქართლში ურწმუნოების მთათა ნგრევას აღნიშნავს, წარმართული სარწმუნოების საბოლოო დამარცხების სიმბოლოდ აღიქმება: „ხოლო ესე, რომელ რეცა მთანი დაირღუეს, სამართლად გუაჩუენებს, რამეთუ ურწმუნოებისა მთანი დაირღუეს ქართლსა შინა“ (ფ 139). კერპთა ფიზიკურ ნგრევას წმინოსა და ათორმეტ დედათა ხილვებში მოჰყვა მათი „სულიერი“ განადგურება. რაც შეეხება წყლის „დაყენებას“, ეს მოვლენა კერპთა, ანუ ეშმაკთათვის შეწირული ყრმათა სისხლის „დაყენებას“ გულისხმობს – „... წყალნი, რომელ დაეყენნეს, დაეყენა სისხლი იგი ყრმათა ეშმაკთა შეწირვისა ...“ (ფ 139). ამ შემზარავი მოვლენის ხსენება არაა შემთხვევითი. „წმინოს ცხოვრების“ ერთ-ერთ წინარე თავში, რომელიც სიდონიას აღწერილია, წარმართ ქართველთა აღმსარებლობასთან დაკავშირებით საგანგებოდაა აღნიშნული

პირშმოთა მსხვერპლშეწირვა არმაზ-ზადენისათვის, სამეფო კერპებისათვის (გაცისა და გასათვის) კი სეფეწული ცეცხლში დაწვით შეიწირვოდა. ისიცაა ხაზგასმული, რომ წმინოს ქართლად დამკვიდრების შემდგომ ეს ჩვეულება შეწყდა („და ესე იყო მოაქამდე“ – ფ 126). ამდენად, თხზულების ეს ორი ეპიზოდი, რომლებიც სიღონიას მიერაა აღწერილი, მსჭვალავს ერთმანეთს, რეალური ირეალურში იჩენს თავს, რაც საბოლოოდ ყრმათა მსხვერპლშეწირვის შემზარავი რიტუალის დასამარების მაჩვენებელია; კაბადოკიელი ქალწულის სიტყვების ჭეშმარიტებას კი ამოწმებს ხილვა-ჩვენების სურათის დასრულება – „ და მეყსეულად დასცხრეს მანი იგი, და იყო არარა “ (ფ 139). ეს უკანასკნელი სიტყვა („არარა“) თითქოს ერთიანად მოკვეთს ჩვენებას და აღადგენს რეალობას, თითქოს არაფერი არ მომხდარა და თითქოს ყველაფერი იყო, თხრობის დაძაბული რიტმიც ქრება. წმინო ამ ხილვა-ჩვენებაში წარმართობიდან მომდინარე მტრობას ხედავს და განაგრძობს ლოცვას. წმინოსა და ათორმეტ დედათა პირველ ხილვას მოჰყვება მეორე ხილვა, რომელიც იმდენად მეყსეულად შემოდის თხრობაში, ისეთი დინამიკურობით გამოირჩევა, რომ ძნელდება მისი ხილვა-ჩვენებად აღქმა და რეალობისგან განსხვავება. ავტორის მიზანიც ალბათ სწორედ ამაში მდგომარეობს – მკითხველი ისე შეიყვანოს ზმანების სფეროში, რომ ჭეშმარიტებად განაცდევინოს მოვლენა. თუ დავაკვირდებით, II ხილვის პირველი წინადადება – „და ვიდრე არლა ეყივნა ქათამსა...“ – I ხილვის შემდგომ კვლავაც მლოცველი დედების გარემოცვაში ყოფნის განცდას ბადებს, რომელთაც ღვთისადმი თხოვნა-ვედრებაში თავს ათენდებათ. ამასთანავე იგი რაღაც ახლის დასაწყისის მაუწყებელია. და მართლაც, ამ დროს თხრობის წყნარი რიტმი ირღვევა, ლეწვისა და ყივილის ხმით იჭრება მცხეთაში სპარსთა ლაშქარი, რომელმაც ქალაქის სამივე კარი დაღწა: „და მეყსეულად შეიქმნეს ზარის აღსა დელნი ზრინვანი და ყივილნი და კვლა ერისა, ვითარმცა სისხლი დიოდა. და აღივსო ყოველი ადგილი“ (ფ 140). თავბრუდამხვევი სისწრაფით განვითარებული მოვლენები, აოხრების, ხოცვა-ჟლეტის შემზარავი სურათი კადრებადაა მოწოდებული, რომლის მიღმა წარმოსადგენი მკითხველის აღქმასაა მინდობილი, თხრობის დინამიკას კი ამძაფრებს შემადრწუნებელი ხმის გადმომცემი ლექსიკა. ბოლო ფრაზა – „და აღივსო ყოველი ადგილი“ – ასრულებს შემზარავ სურათს, მოკვეთს სათქმელს, დინამიკურ თხრობას სტატიკურობა ჩაანაცვლებს, გაოგნებასა და შედრწუნებას სიმძიმის განცდა ერთვის. სიღონია გადმოგვცემს მათკენ მიმართულ სპარსთა „ზახილსა“ და მახვილთა სიმრავლეს. ამ ფრაზას მოსდევს

სიდონიას სასოწარკვეთილი სიტყვები: „და დადნეს ორცნი ჩუენნი და განილია სული ჩუენი“ (ფ 140). ეს ადამიანური ჩივილია, ხორციელი შიშის გამომხატველი; ნაკლებ იხილვება ჭეშმარიტი მორწმუნის თავგანწირვისთვის სულიერი შეუძრაობა. ამის მიზეზი ალბათ ახლადმოქცეულთა მხრიდან პირველი საფრთხის წინაშე ხორციელი სიფრთხილეა. ამას ცხადყოფს სიდონიას შემდეგი ფრაზა: „ხოლო მე ვტიროდე მამისათ ს და ნათესავთა ჩემთათ ს“ (ფ 140). სიდონია გონს მოდის მაშინ, როცა სპარსეთის მეფის, ხუარასა და მეფეთ მეფის, ხუარან ხუარას ბრძანებას შეიტყობს: „ყოველი ჰურია განარინეთ პირისაგან მახვილისა“ (ფ 140). მხოლოდ მაშინ განმხნევდა სიდონია და ათი დედა. მახვილოსანნი კი მათ ირგვლივ კლავდნენ ადამიანებს. წმ.ნინო ზემოაღნიშნულ მონაკვეთში არ ჩანს. ამ ფონზე ავტორი ერთგვარად ამზადებს საფუძველს მოციქულთა სწორის მხედრული შეძარბების წარმოსაჩენად. და როდესაც გაისმა ხმა, მირიან მეფე შეიპყრესო, სწორედ აქ ამოიზიდება „მხნედ მოღვაწის“ სახე, რომელიც ამ დიდ შეჭირვებას სპარსთა წარწყმედისა და ქართლის ცხოვრების ნიშნად მოიაზრებს. იგი, ქრისტესმიერი სულიერი ძალისხმევით შეჭურვილი, ამშვიდებს დედებს, „ვითარცა მოძღუარი ელოვანი... მოციქული ქრისტესი“ (ფ 140). წმ.ნინო უშიშრად წარდგება სპარსთა ლაშქრის წინაშე: „სადა არიან მეფენი სპარსთანი ხუარა და ხუან ხუარა... მალ მოხუედით. დიდად სამე არს ლაშქარი უზომო, ვიდრემდის ხართ“ (ფ 140). წმ.ნინო ერთგვარად აჯამებს მათ ნამოქმედარს („ძლიერად დაჰლეწეთ ქალაქი ესე, მახ ლი დაეცით ქართა და ნიაეთა“ – ფ 140), რათა შემდგომ ერთიანად გაცამტვერდეს მათი ძალა. მოციქულთა სწორი ამოიცნობს სპარსელთა მოსვლის ჭეშმარიტ მიზეზსა და მიზანს – ეს ბნელი ძალა არმაზის დამარცხებისათვის შურის საძიებლად და ქრისტიანობის სამტროდ იყო მოსული. ამიტომაც, წმ.ნინო მამაკაცთა ტოლფასი ძალისხმევის მქონე ქრისტეს უშიშარ მოციქულად იქცა, წინ აღუ-

დგა სპარსთ ურიცხვ ლაშქარს, რომელიც ქრისტეს სახელით იძლია: „წარვე-

დით ბნელთა ჩრდილო სათა, მათათა მათ კედარისათა. აქა მოვიდა იგი, რომელსა თქუენ ევლტოდეთ“ (ფ 140).

წარმართულ ქართლს წმ.ნინო მოიხსენებდა როგორც „ნაპრალსა ერთსა ჩრდილო სასა“, რადგან იგი ხილული მზისგან კი არ იყო მოკლებული, არამედ „მზისაგან სიმართლისა“; II ხილვაში კი წმ.ნინო სპარსთა ლაშქარს ჩრდილოეთის ბნელ მხარეში გზავნის, რადგან ქართლში „მზ სიმართლისა“ იყო მოფენილი. წმ.ნინო სპარსელებს

„მთათა მათ კედარისათა“ ადგილასაც წარავლენს. ცნობილია, რომ კედარი აღმოსავლეთის ტყეების ერთ-ერთი ძვირფასი და დიდებული ხეა. ძველად ლიბანის მთები სახელგანთქმული იყო კედრის ხეებით. კედარი მთავარ სამშენებლო მასალად გამოიყენებოდა იერუსალიმის ტაძრებისათვის (II მეფ. 5,11; 7,7; III მეფ. 5,6-10). ბიბლიაში კედრის სინონიმად იხმარება „ლიბანის ნაძვი“ მხატვრული შედარებისა და სიმბოლოს მნიშვნელობით (ეზეკ. 31,3-18, ფსალმ. 91,13, ოს. 14,6-7, ეს. 2,13, მსაჯ. 9,15 და სხვ.). იგი დიდებულების, ძლევამოსილების, გამორჩეულობის, სამართლიანობის, დღეგრძელობის სიმბოლოა, სიამაყეს, მედიდურებასაც აღნიშნავს (ეს.2,13; ეზეკ.31,3-18). „ძველი აღთქმის წინასწარმეტყველთა წიგნებში (იეზეკიელი) კედარი მესიას განასახიერებდა. ეს სიმბოლიკა ქრისტიანულმა ტრადიციამ გაითავისა და „ღვთის ხე“ შემდგომ, უკვე თვით იესო ქრისტეს ერთ-ერთ სიმბოლოდაა მიჩნეული“ (2,104). უნდა აღინიშნოს, რომ ბიბლიაში კედარის მთების “ჩრდილო” მხარის მნიშვნელობით ხმარება, როგორც ეს „წმ.ნინოს ცხოვრებაში“, არ შეგვხვედრია; საინტერესოა ერთი რამ, „წმ.ნინოს ცხოვრებაში“ უფლის კვართის ადგილის მისანიშნებლად სიღონია სწორედ ლიბანის ნაძვს ახსენებს: „... მახლობელ არს ადგილი იგი ნაძუსა მას ლიბანით მოსრულსა და მცხეთას დანერგულსა“ (ფ 130). სვეტიცხოვლის ტაძრის ასაგებად ეს ნაძვი მოკვეთეს და სვეტად შეაშადას. ამ ეპიზოდებში ლიბანის ნაძვი (ისევე როგორც ბიბლიის სხვადასხვა წიგნში) ღვთიურობით აღვსილი, გამორჩეულია. წმ.ნინოსა და ათორმეტ დედათა II ხილვაში კი ნაძვის ნაცვლად კედარია დასახელებული და მას უარყოფითი დატვირთვა ენიჭება. ავტორს ხეთა სახელდებების ჩანაცვლებით თითქოს სურს, მათი ფუნქციური დატვირთვა განასხვაოს. თუ რატომაა კედარი „ჩრდილოეთის“ (ვითარცა სიბნელის, არაღვთიურობის, „მზისაგან სიმართლისა დაკლებულ“) ადგილად მიჩნეული, რთული ასახსნელია. შესაძლოა, იგი როგორც უსიერი ტევრის, მალნართა აღსანიშნად იყოს გამოყენებული, რომელსაც სიბნელე, უდაბურება, უგზობა ახასიათებს. თუ გავიხსენებთ ფსალმუნში უფლის დიდებასა და ძლიერებასთან დაკავშირებით ნათქვამს: „მამან უფლისამან შემუსრნეს ნაძუნი და შემუსრნეს უფალმან ნაძუნი იგი ლიბანისანი“ (ფსალმ. 28,5), მაშინ შესაძლოა ვიფიქროთ, რომ უფლის სავანე მცხეთა ჩრდილავს და „ჩრდილოეთის“ დატვირთვას ანიჭებს ლიბანის კედრებსაც კი, ასე აღმატებულთ და განდიდებულთ (იხ. ეზეკ. 31).

ამ მიმართებით საყურადღებოა ნიკოლოზ გულაბერისძის „საკითხავი“, სადაც აღნიშნულია, რომ კათოლიკე ეკლესია, კვართი

უფლისა და სვეტი-ცხოველი „სანოვაგედ წმიდა უკუდავებისად გუაგემებენ, კედრთაგან სიბნელისათა გამოხსნილთა, ნათელცისკროვან გუყოფენ...“ (6, 70). როგორც ირკვევა, ნიკოლოზ გულაბერისძეც კედარს სიბნელის წიალად მიიჩნევს, რაც ზოგადი სახელდებაა წარმართული რწმენის სიბნელისა. „საკითხავში“ კიდევ ერთხელაა ნახსენები კედარი ამგვარივე დატვირთვით: „რამეთუ ვითარცა მოიწია პირუ ლად განგებულებითა ღუთისათა კედართა ჯავახეთისათა წმიდა ნინო პირსა დიდისა მის ტბისათა...“ (6, 73). ამ მონაკვეთის მიხედვით, „ჯავახეთის კედრები“, ჩვენი აზრით, ისეთივე შინაარსის შემცველია, როგორც „წმ.ნინოს ცხოვრების“ შესაბამის ეპიზოდში წმ.ნინოს მიერ აღწერილი ჯავახეთის მთები. ამდენად, ჯავახეთის კედრები „ჩრდილოეთის“, სიმართლის მზეს მოკლებული მხარის შესატყვისი სახე-სიმბოლოა. კედართა მსგავს სიმბოლურ დატვირთვას წარმოაჩენს „დაუჯდომელი წმიდისა და მოციქულისა ნინოსი“: „... ბნელთა კერპოვნებითითა მიმრუმებულსა შორის ჩრდილოეთით კერძო კედარსა, მყის აგრძნა რა მოხილუა შენი, მეყსეულად არმაზ დაეცა გოდებით და ზადენისნი გაიმ-გაციითურთ მეხდატეხილ იქმნეს და ოხერ იქმნეს მათნი ცთომანი...“. ამ ნაწყვეტის მიხედვითაც, „ჩრდილოეთით კერძო კედარი“ მიჩნეულია არმაზისა და მისი პანთეონის ცთომის სავანედ.

უფლის ხსენების შემდგომ (II ხილვაში) წმ.ნინო ჯვარს გადასწერს იქაურობას „და მეყსეულად უჩინო იქმნა ყოველი იგი სიმრავლ ერისა“ (ფ 140). მხოლოდ ეს ფრაზა ამცნობს მკითხველს, რომ თავად ზმანების სფეროში იყო მოქცეული, მხოლოდ ახლა დაუბრუნდა რეალობას, ისევე როგორც ათორმეტი დედა. II ხილვა სრულდება სიტყვებით – „და იქმნა დაყუდება დიდ“ (ფ 140), დიდმა სიმშვიდემ დაისადგურა იმ გარემოსა და მკითხველშიც. თუ I ხილვა წმ.ნინოს მიერ სიმბოლურად განმარტებულია დედათათვის, II ხილვა ნაწილობრივ გვახვედრებს მის საზრისს. აღსანიშნია, რომ „მოქცევა ქართლისა ს“ ქრონიკაში მირიან მეფესთან დაკავშირებით არაფერია ნათქვამი სპარსეთზე, თავად „წმ.ნინოს ცხოვრების“ ტექსტში (II ხილვის გარდა) მხოლოდ ერთხელაა ნახსენები სპარსეთი (ბიბლიურ თხრობასთან დაკავშირებით ფ 126), არმაზის მსხვერვეის შემდეგ მირიანის მიერ ნათქვამი ერთი ფრაზაა დაცული ტექსტში ახალ სპარსულ ენაზე, ნახსენებია ზოროასტრიზმთან დაკავშირებული ცეცხლის მსახურება (ფ 118), მსხვერპლშეწირვა კერპთან არსებული ცეცხლის გზით (ფ 126), მზის მსახური მოგვები (ფ 119) და მოგუება (ფ 118), სპარსი ხუარა, ნანა დედოფლის დედის ძმა, რომელიც განკურნა წმ.ნინომ (ფ 131) და ბოლოს, „კარი მოგუეთისა“

(ფ 146) და „წილი მოგუთა“ (ფ 118). მოუხედავად ამისა, „წმ.წინოს ცხოვრებაში“, ძირითადად, ბრძოლა არა ოდენ მაზდეანობის, არამედ საერთოდ წარმართობის წინააღმდეგაა მიმართული, ქართლის რელიგიად კერპთაყვანისმცემლობა სახელდება თავისი რიტუალებით. მთავარი ბოროტება და გასანადგურებელი არმაზ კერპია, რომელსაც, ერთი შეხედვით, სახელის გარდა ცოტა რამ აქვს საერთო ზოროასტრიზმთან, რადგან ქართველთა სამეფო კერპების მსგავსად ანთროპომორფული სახე მიუღია; თავისი არსით კი იგი მზისა და ცეცხლის თაყვანებას გულისხმობს. თუ დაუუკვირდებით, თხზულება შეფარვით სწორედ მზის ღმერთობის განქიქებასა, მაზდეანური სარწმუნოებისა და რიტუალების დაძლევის ისახავს მიზნად. წმ.წინოსა და ათორმეტ დედათა ზემოაღნიშნული II ხილვა ამ ფარულ ტენდენციას ააშკარავებს და სწორედ სპარსეთს წარმოაჩენს ქრისტიანობის მთავარ მტრულ ძალად. მართალია, თხზულებაში არმაზი წარმართულ კერპ-ღვთაებადაა მიჩნეული, მაგრამ რეალურად იგი სპარსული მაზდეანობის გამომხატველი ანთროპომორფული კერპია, რომელსაც მსახურებს მიწაზე ცეცხლი და მზის თაყვანისმცემელი მოგვები, უმთავრესი ღვთაება კი მზეა. ამდენად, II ხილვა ერთგვარად აგრძელებს I ხილვას, არმაზ-ზადენის მთათა (წარმართული სარწმუნოების ლიბოს) რღვევას მოსდევს მათ მიღმა რეალურად არსებული ძალის – სპარსეთისა და მისი რელიგიის სრული მარცხი. ამდენად, ეს ორი ხილვა-ჩვენება ერთგვარი წინაპირობაა, ღვთით მოვლენილი ნიშან-სასწაულია სვეტი-ცხოვლის აღმართებისა, რომელიც სვეტიცხოვლის ტაძრის აგებით დაგვირგვინდება და რითაც საფუძველი ჩაეყრება ღვთისმსახურებასა და ეკლესიური ცხოვრებას.

დამოწმებული ლიტერატურა:

1. არქიმანდრიტი ნიკიფორე, ბიბლიური ენციკლოპედია, მოსკოვი, ა.ი. სნეგირიოვას გამომცემლობა, 1891 (რუსულ ენაზე).
2. ზაბზიანიძე, ქ. ელაშვილი, სიმბოლოთა ილუსტრირებული ენციკლოპედია, I, გამომცემლობა „ბაკმი“, 2006.
3. მ. ბროსე, საქართველოს ისტორია, ნაწ. I, ტფილისი, 1835.
4. ნ. გონჯილაშვილი, „წმ.წინოს ცხოვრების“ პარადიგმული სახეები, თბ., 2006.
5. თ. გრძელიძე, სიმბოლიკის საკითხები ქართულ ჰაგიოგრაფიულ მწერლობაში, ჟ. ლიტერატურული ძიებანი, II (XVII), 1987.

6. ნიკოლოზ გულაბერისძე, „საკითხავი სვეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლო სი და კათოლიკე ეკლესიისა“, წიგნში – „საქართველოს სამოთხე“, შეკრებილი ხრონოლოგიურად და გამოცემული პეტერბურგის სასულიერო აკადემიის კანდიდატის ივერიელის გობრონ (მიხაილ) პავლის ძის საბინინის მიერ, პეტერბურგი: საიმპერატორო მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა, 1882.

7. ე.თაყაიშვილი, ქართულ მატთანეთა წყაროები, სამი ქრონიკა, ტფილისი, კ.პ.კოზლოვსკის გამომცემლობა, 1900 (რუსულ ენაზე).

8. კ.კეკელიძე, ეტიუდები, I. თბ., გამომცემლობა სტალ. სახ. თბილისის სახ. უნივერსიტეტი, 1956.

9. „მოქცევა ქართლისა“, ძვ. ქართ. აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები, I. რედ. ილ. აბულაძე, თბ., გამომცემლობა საქ. სსრ მეცნ. აკადემია, 1963.

10. რ. სირაძე, ქართული აგიოგრაფია, თბ., გამომცემლობა „ნაკადული“, 1987.

11. რ. სირაძე, ქრისტიანული კულტურა და ქართული მწერლობა, I, თბ., გამომცემლობა თბილისის უნივერსიტეტი, 1992.

12. რ. სირაძე, კულტურა და სახისმეტყველება, თბ., გამომცემლობა „ინტელექტი“, 2008.

13. მ. ჯანაშვილი, საქართველოს ისტორია, I, თბ., გამომცემლობა „შრომა“, 1906.

Summary

In the study - *The Symbolic Meaning and Metaphorical Language of Two Visions from The Life of St. Nino* – two visions of St. Nino and twelve women, linked with the lifting and erection of *Sveti-tskhoveli* (the Life-Giving Pillar), are analyzed, which are image-ideas having a symbolic loading. The events described in the first vision (destruction of mountains, damming up and overflowing of waters, terrible thundering), as St. Nino explains, indicate the destruction of unbelief, “damming up” of the blood of the sacrificed children. The foundation of a Christian church cannot be laid at a place where the basis of the Armazi idol – the Armazi-Zaden mountains – stands firmly. Therefore, the first event in this vision is exactly the destruction of these mountains. The realia shown in the first vision are related with different episodes of the work, which allows understanding their metaphorical language. The relation of St. Nino and twelve women with Mary Magdalene and the Myrrh-bearing women in general, that of “the Holy of Holies”, *Sveti-tskhoveli* – with Moses’ Tent and Solomon’s Church

(and many others) is manifested here too, which is offered by the present authors in order to illustrate the link of the episodes dealing with the conversion of Kartli from *The Life of St. Nino* with Biblical stories.

The second vision (invasion of the Persians, the ravaging of Kartli and driving out of the Persians by St. Nino) is the prophecy on the overcoming of Persian Mazdaism, its rituals and aggression of every kind. Persia is not shown openly in the work as an opposing power either from the religious or political viewpoint. What is hidden in reality is revealed in the sphere of vision and is overcome there by divine agency, which is finally confirmed by the erection of the Pillar and construction of the Sveti-tskhoveli church.

Both visions, along with the symbolic loading, demonstrate clearly how the unreal, perceived as truth, penetrates into and is contained in the real, how the heavenly descends to earth and elevates the earthly nature to heaven, like the life-giving pillar of light.